SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 193. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 9, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го ЖОВТНЯ 1990 Ч. 193. РІК XCVII.

ДЕПУТАТИ ЗУСТРІЛИСЯ З ГОЛОДУЮЧИМИ СТУДЕНТАМИ

Київ (УПА, Рухінформцентр). — У четвер, 4-го жовтня, о 10-ій годині ранку до голодуючих студентів прийшли народні депутати Степан Хмара, Олександер Гудима, Ярослав Кендзьор. Як сказав О. Гудима, вони прийшли підтримати студентів.

Степан Хмара заявив: „Вимоги студентів справедливі і своєчасні, їх виконання буде кроком на шляху до демократизації суспільства. Якщо у тих, хто править Україною — це мафія КПСС — є здоровий глузд, то вони виконають студентські вимоги. Якщо ж не виконають, то може трапитися непередбачене. Кравчук зі своєю короткозорою політикою веде суспільство до дестабілізації. Це людина без чести і сумління, яка дбає лише про виконання вказівок Москви. Постанова, яку вчора запропонував голова Комісії у справах молоді депутат Матвієнко, — це документ, який перекреслює постанову Верховної Ради України від 30-го липня 'Порядок проходження строкової військової служби громадянами України на території республіки'. У пункті першому пропонованого проєкту є зловісний вираз, 'юнаки проходять службу на Україні як правило'... Отже, імперське керівництво може робити, що йому заманеться. Крім того, там є положення, що Рада Міністрів визначає квоту для військ стратегічного призначення, а ми ж знаємо наш маріонетковий уряд. Стратегічні війська — це матеріялізація імперських сил. В той же час у нас знаходяться війська, укомплектовані представниками усіх куточків імперії. Імперський уряд та командування імперської армії ігнорують деклярацію про суверенітет України. Я закликаю: жодного українського юнака до імперської армії!".

Народний депутат Ярослав Кендзьор запитав у голови Студентського Братства Львова Маркіяна Іващишина, „чи є серед голодуючих дівчата?". Маркіян відповів, що братство заборонило дівчатам голодувати, але вісім дівчат приїхали самочинно і включилися в голодівку. Присутній при розмові Степан Хмара зауважив, що у 1918 році так само забороняли дівчатам вступати до лав Українських Січових Стрільців, але вони все таки вступали.

На 4-ту годину з початку акції до голодівки приєдналася народна артистка України, лавреат Шевченківської премії Ніла Крюкова.

УКРАЇНСЬКІ НАУКОВЦІ — ПРО ВРАЖЕННЯ З УКРАЇНИ

Чикаго. — Тут, в п'ятницю, 12-го жовтня, відбудеться панель на тему: „Враження з Конгресу україністів, Конференції про голод і Фестиваль 'Золотий гомін' в Києві". Учасники: д-р В. Маркусь, д-р Б. Рубчак, д-р М. Рубчак, інж. Ю. Коломиєць. Імпреза відбудеться в приміщенні Українського Інституту Модерного Мистецтва, 2116 Вест Чикаґо аве., який разом із СКВОР та Товариством Української Мови ім. Шевченка організували її. Початок о год. 7:30 вечора. В суботу, 13-го жовтня, там же відбудеться панель на тему: „Сучасна Україна та молодь в діяспорі". Учасники: проф. В. Боднарук, д-р Р. Дражньовський, д-р М. Куропась мґр Х. Мурська, о. М. Панчук. Студенти: Б. Боднарук, А. Ожґа, К. Зарічна, Д. Ганкевич. Панель триватиме від 1-ої до 5-ої год. по полудні.

ГОЛОВА УКЦЕРКВИ ВИСТУПИВ НА СИНОДІ ЄПИСКОПІВ

Рим. — Агентство Ассошієйтед Пресс повідомило, що голова Української Католицької Церкви, Патріярх і Кардинал Мирослав Іван Любачівський виступив в середу, 3-го жовтня, на нарадах Синоду єпископів з цілого світу і заявив, що хоч брак священства і інтенсивні заходи для збільшення кандидатів, які студіюватимуть теологію має велике значення для Вселенської Церкви, Українська Католицька Церква, зокрема в Україні, стоїть перед цілком іншими і тяжчими проблемами.

Патріярх М. Любачівський підкреслив, що Синод обговорює процес виховання нових священиків у вільному світі, де всі речі є доступні для студентів теології чи учнів малих семінарій. В Совєтському Союзі натомість немає дослівно нічого, в повному розумінні цього слова. Немає достатньої кількости релігійної літератури, шкільних католицьких підручників, Євангелій, Біблій, молитовників, образів святих. Тому українці-католики в Україні мусять розв'язувати куди трудніші проблеми, як Церква на Заході. Найголовнішою проблемою, перед якою стоїть провід УКЦеркви є те, що 18-19-літні семінаристи практично нічого не знають про Бога. Їх в молодості виховували не на катехизмі і Біблії, а на теорії Маркса й Леніна, яка, як відомо, цілковито заперечує релігію. „Ми мусимо починати з ними науку релігії, як з малими дітьми", — заявив М. Любачівський численним єпископам.

Знову ж в нововідкритих семінаріях не вистачає книжок, навіть олівців і паперу, елементарних речей, на які тут на Заході ніхто не звертає уваги. Але за це, як заявив Патріярх Мирослав, „ми маємо вистарчальну кількість кандидатів, які хочуть працювати у Христовому винограднику", одним словом хочуть вступити до духовних семінарій. Під теперішню пору в Україні діють 1,600 парохій, які обслуговують 1,166 священиків.

Кілька днів перед своїм виступом Верховний Архиєпископ зайняв також становище до прийнятого Верховною Радою СССР закону про свободу релігії і висловив надію, що на підставі цього закону всі релігії будуть рівними перед законом і закінчиться нездоровий процес фаворитизму для одної Церкви і створювання труднощів для другої.

УНІГУ видав новий каталог

Кеймбридж, Масс. (ФКУ). — Український Науковий Інститут Гарвардського Університету (УНІГУ) перевидав 49-сторінковий каталог, в якому описано всі видання інституту, що були надруковані до цього часу. Каталог подає короткий зміст кожного видання та інформацію про обсяг книжки, видавничий індекс та ціну. Всього описано сім окремих видавничих серій інституту, до яких входять книжки про історію України, українську літературу та мову і суспільно-політичні дослідження українського минулого та сучасного.

Особливо цінною є серія монографій. Сюди входять 18 видань українського Гарварду з різних ділянок науки: „Психофілологічна теорія літератури Олександра Потебні" (проф. Івана Фізера), „Між Польщею й Україною: Дилеми Адама Кисіля, 1600-1653" (д-ра Франка Сисина), „Українські думи: Editio Minor" (Юрія Тарнавського та Патриші Кіліни), „Російський централізм та автономія України: Включення Гетьманщини в імперію 1760-1830" (д-ра Зенона Когута) та інші. Найновіше видання в цій серії це 240-сторінкова праця д-ра Юрія Шевельова, професора Колюмбійського університету в Ню Йорку, п.з. „Українська мова в першій половині XX століття (1900-1941)". Читач знайде в цій монографії інформації про розвиток сучасних норм нашої мови і цілеспрямовані намагання Комуністичної партії на знищення незалежности української мови в краю.

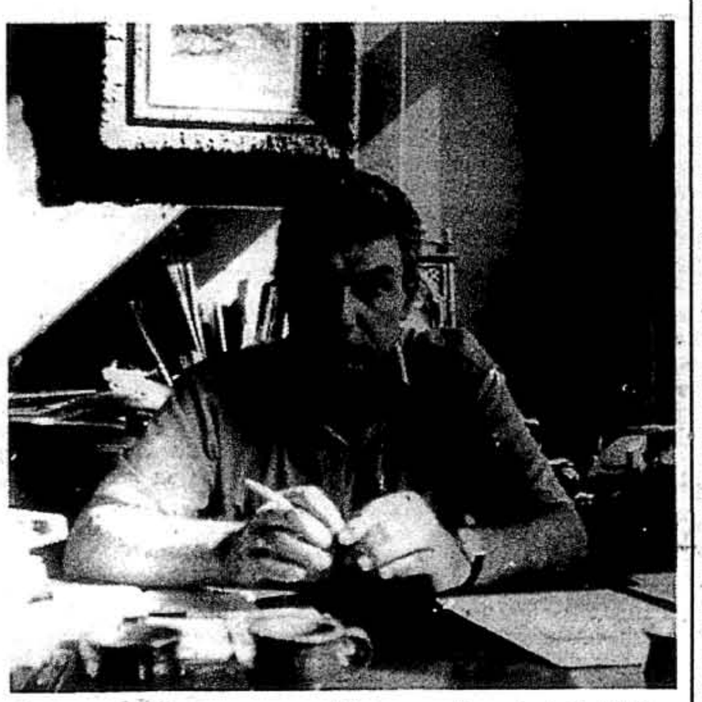
В каталозі описано також серію джерел та документів, у яку входять публікації джерельних матеріялів, архівних довідників, матеріялів з наукових конференцій та бібліографії. Найновіший додаток до цієї серії — це книжка зредаґована д-ром Олегом Воловиною „Етнічність і національна ідентичність", яка є першою фаховою аналізою перепису населення ЗСА з 1970 та 1980 років, де подано демографічні та суспільно-економічні дані про українське населення ЗСА.

З інших видавничих серій інституту до каталогу входять: Гарвардська серія українських студій (перші ви

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ТИХ, ЩО РЯТУЮТЬ ПАМ'ЯТКИ УКРАЇНИ

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Коли тепер відхилився вкінці рубець заслони, що закривала довгими роками нашу батьківщину, — ми, що проживаємо за океаном, вперше можемо з відкритими очами спостерігати що залишилося після майже пів сторіччя важкої совєтської окупації. Особливо помітне не лише знищення людини, але культури нашого народу, оцих віковічних надбань мистецтва, які з повною премедитацією знищено, занедбано, залишено „напризволяще" і бо просто вивезено з України. Ми з болем серця бачимо це і тим більший наш подив та признання до тих нечисленних наших працівників культури в Україні, які не зважаючи на важкі обставини, не зважаючи на переслідування і шикани, старалися як мога рятувати архітектурні пам'ятки, мистецькі, образотворчі — усе те, що віками складалося на культурне майно України. Кожний з тих рятівників — це одержима людина, що наперекір обставинам, наперекір бракові відповідних засобів чи фондів старалася на свій спосіб врятувати принайменше один із скарбів України, який з бігом праці ставав і для нього своєрідним скарбом, до якого зроджувалося особисте відношення.

Директор Національного Музею у Львові Андрій Новаківський.

Ми мали нагоду і тут в ЗСА — і перебуваючи у Львові пізнати декого з тих „одержимих" і хотілося б якось віддати їм честь та здобути для них подив нашої спільноти. Тут потрібний не лише подив за їхню неоцінену працю але потрібна також тепер конечна фінансова поміч, щоб була змога новітніми засобами техніки рятувати із пам'яток нашої батьківщини те, що є ще до врятування.

Саме про цей брак відповідних технічних засобів, як і грошевих, розповідали нам відвідувачі ЗСА Іван Могитич головний керівник Інституту реставрації пам'яток історії та культури у Львові, що є філією київського інституту, але охоплює аж 10 областей. Інститут, в якому працює 320 осіб, займається реставрацією замків, церков, монастирів, та інших пам'яток архітектури хоча у них постійний брак технічних засобів, що незвичайно утруднює працю. Розуміється, із кращими засобами можна б їхню працю саме тепер помітно поширити. До недавна було 216 архітектурних пам'яток на обліку, тепер їх є вже 2,000, а дальші чекають на свою чергу. Перебуваючи у Львові ми мали нагоду послухати більше про ці пам'ятки, та про небезпеку знищення навіть ще існуючих.

Ось, наприклад, наш провідник по Львові реставратор Любарт Ліщинський вказує нам на ренесансову кам'яницю біля Ринку, яку має тепер закупити австрійська фірма на бюра, а це один із скарбів архітектури Львова. Він веде нас до аптеки-музею Терлецького, яку саме він відновляв, як один із прегарних зразків нашої культури. Довідуємося також про велику ще не докінчену працю з цієї ділянки п.з. „Пам'ятки української архітектури", чотири томи якої вийшли російською мовою, а тепер переробляють їх на українську, поширюють та додають п'ятий том, в який внесуть також пам'ятки архітектури поза межами УССР і в діяспорі. Наші реставратори надіються, що ця велика праця могла б бути друкована в діяспорі за допомогою української спільноти. Чи це вдасться? Нам не відомо. На цю тему говорили рятівники україн-

(Закінчення на стор. 4)

ДОПОВІДЬ ПРО УКРАЇНСЬКИХ МАТЕМАТИКІВ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка математично-фізична секція влаштовує в четвер, 11-го жовтня, доповідь члена кореспондента Академії Наук України проф. Вільгельма Фущіча на тему: „Внесок українських математиків у світову науку". Початок доповіді о год. 7-ій вечора в Домі НТШ, 63 Четверта аве., між 9-ою і 10-ою вул.

Запущено космічний корабель „Дискавері"

Кейп Канаверал, Фла. — В суботу, 6-го жовтня, о 7:47 ранку за місцевим часом відбувся запуск космічного корабля багаторазового використання „Дискавері", на покладі якого знаходиться дослідницька станція „Юлиссіс". Виведення „Юлиссіс" в міжплянетний простір з різних причин відкладалося майже сім років.

В інтерв'ю, що відбулося після запуску космічного корабля, директор дослідницької програми НАСА Роберт Сайк заявив, що після серії невдач успішний запуск „Дискавері" „можна вважати доказом незмінного пріоритету Америки в ділянці дослідження космічного простору".

Космічні програми НАСА „Колюмбія" і „Атлантіс" з технічних причин перебувають під загрозою зриву. Двічі запуск кораблів відкладався із-за витікання рідкого водню. Запуск „Дискавері", як повідомило керівництво НАСА, відбувся бездоганно.

На покладі космічного корабля — залога з п'яти осіб, яку очолює космонавт Ричард Ричардсон.

Автоматична дослідницька станція „Юлиссіс", як плянують, завершить програму вивчення полюсів Сонця, розпочату кілька років тому американськими астронавтами.

„Юлиссіс" повинні були запустити у 1983 році. Однак тоді запуск станції був відкладений з технічних причин. Наступною датою був призначений травень 1986 року, але в зв'язку з катастрофою космічного корабля „Челленджер" у січні, запуск „Юлиссіс" знову було вирішено відкласти.

Комуністи виступають проти деполітизації армії і КҐБ

Москва. — Аґентство Ассошієйтед Пресс свого часу повідомило, що Верховна Рада СССР розглядає законопроєкт про деполітизацію совєтської армії і КҐБ. Акредитований кореспондент АП в Москві Алан Куперман повідомив, що чимало комуністів незадоволені не тільки самим законопроєктом, але й тим, що зачасто в ньому згадується Комуністичну парію і державну службу безпеки, поминаючи мовчанкою інші політичні партії і безпартійних, які також займаються політикою по своєму.

В середу, 3-го жовтня, на перерві між сесіями Верховної Ради СССР, з кореспондентами, закордонними і совєтськими, розмовляв член ЦК КПСС Юрій Манаєнков, який заявив, що законопроєкт з першого погляду виглядає на нормальний перехід до багатопартійної системи в СССР і створює здорову основу для поглиблення процесу демократизації, „але в ньому чимало прихованих тенденцій з якими не всі комуністи погоджуються". Він далі заявив, що, наприклад, законопроєкт передбачає обмеження політичної активности для військовиків, міліціонерів, працівників КҐБ. „Які ці обмеження і чому саме говориться тільки про КПСС? Законопроєкт не уточнює цього питання", — заявив Манаєнков, на думку якого такі обмеження тільки посилюватимуть беззаконня.

Кореспондент Куперман підкреслює, що Комуністична партія Совєтського Союзу втратила в останньому часі не тільки вплив на суспільство, але і фізичне членство. Тільки завдяки генеральному секретареві ЦК КПСС і президентові СССР Міхаїлові Ґорбачову комуністи не тільки контролюють армію, міліцію і КҐБ, але й всі інші уряди.

Інакше думають представники інших політичних партій і безпартійні депутати. Вони переконані, що Компартія скупчила у своїх руках принаймні 30 відсотків всього майна, яке вона повинна віддати народові, а КҐБ повинен розкрити усі таємниці звірств за сталінських і брежнєвських часів, вказати на масові поховання цих жертв, щоб можна було їх переховати з усіма належними їм почестями, а КПСС повинен виступити із засудом ноторичних злочинців і без жодного попередження звільнити їх з усяких партійних і державних постів.

Лідер Соціял-демократичної фракції у Верховній Раді СССР Ніколай Созонов, навпаки, закликав депутатів Верховної Ради голосувати за політизацію збройних сил СССР. Він заявляв, що його фракція внесе додаток до закону, який заборонятиме ЦК КПСС вмішуватись у справи війська і державної безпеки.

У СВІТІ

ЩОБИ ЗБІЛЬШИТИ продуктивність совєтських підприємств, президент Міхаїл Ґорбачов дозволив їм самим домовлятися про висоту гуртових цін своїх продуктів. Цей президентський указ, опублікований пресовим аґентством ТАСС, є другим з черги від 24-го вересня, коли то Верховна Рада СССР надала Ґорбачову нові уповноваження для рятування совєтської економіки та втримування законного ладу в країні. В указі говориться про те, що підприємства можуть підписувати контракти між собою на 1991 рік, базуючись на домовлених цінах. Там же відразу сказано, що домовлення цін мусить базуватися на цінах установлених Радою Міністрів 1988 року, де виразно сказано, що прибутки понад приписані норми оподаткують.

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР В.П.Сінґг, після того, як не отримав потрбної підтримки від інших політичних партій на вибори в Пунджабі, мусів продовжити керуваня центрального уряду над цією частиною країнли ще на додаткових шість місяців, починаючи від листопада. В Пунджабі сильно розрісся рух сепаратизму, яким проводять войовничі сікхи, і там вже впродовж чотирьох років не дозволяється переводити вибори. „Всі домагаються виборів", — заявив Амріндер Сінґг провідник одного із відламків сікхської партії та головний кандидат у виборах на пост міністра. Він також сказав, що в Пунджабі денно гине коло 20 осіб у сутичках.

ІРАКСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК до Організації Об'єднаних Націй знову відложив свою промову до членів Генеральної асамблеї ООН на тему кризи в Перській затоці, бо дістав сильний крововилив з носа. Це вже третій раз Абдул Амір А. аль-Анбарі з тих чи інших причин не може виступити перед Генеральною асамблеєю. Речник ООН заявив, що мабуть цю так довгоочікувану промову в ООН буде відсунено на кілька днів. Це оповіщення було подано до відома в той сам час, як СССР і ЗСА оголосили заяву про їхнє спільне зобов'язання працювати для зміцнення ООН і втримання міжнародного миру та безпеки.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ЗАЛИШИВСЯ БЕЗ ГРОШЕЙ

Вашінгтон. — У зв'язку з тим, що Палата Репрезентантів відкинула минулого тижня вже нібито узгіднену форму федерального бюджету, який передбачав підвишку податків на багато товарів і зменшення деяких соціяльних програм, між ними Медікеру, на більйони долярів, Конґрес запропонував був президентові Джорджеві Бушеві підписати спеціяльну резолюцію на підставі якої Уряд міг діяти в рамках минулорічного бюджету. Така пропозиція не сподобалась Президентові, який був ображений зігноруванням домовлености і наклав вето на прийняту резолюцію. Це потягнення поставило федеральний уряд поза рамки бюджету. Намагання демократів і противників попередньої форми бюджету відкинути в Палаті Репрезентантів президентське вето не вдалось і на фінансовому відтинку розпочався хаос.

Вміжчасі Білий Дім погодився з вимогою не зменшувати драстично програми Медікер, збільшити податки для осіб, які заробляють 100,000 й більше долярів на рік, зменшити на половину оподаткування на бензину, що сильно вдаряло по середній клясі американців, але всі ці пропозиції були проголошені запізно.

Відповідаючи на запитання кореспондентів в неділю, 7-го жовтня президент Дж. Буш намагався скинути вину за витворену ситуацію не на Палату Репрезентантів в загальному, а на поодиноких конґресменів для яких, згідно з його опінією, інтереси місцеві, включно з льокальними виборами, є важнішими, як інтереси країни. На запитання, як Буш оцінює заяву лідера демократів в Сенаті Джорджа Мічелла, що припинення фінансування деяких програм є грубою помилкою Президента, Дж. Буш відповів, що він служить всенаціональним інтересам і не керується партійними чи льокальними проблемами. Крім того Конґрес повинен знати, що це таке дисципліна в часі керівництва державою і їх завданням є прийняти бюджет, або шукати узгіднення з Адміністрацією та не виходити з Капітолю поки такий бюджет остаточно не буде прийнятий. Деякі конґресмени, на думку Президента, керувались радше партійними і льокальними справами, тобто справами перевиборів в листопаді цього року, як справою бюджету, який вони хотіли використати для підбудови свого авторитету коштом держави.

Тепер справа стоїть так: уряд закрив тимчасово деякі інститут, національні парки та інші підприємства, викликавши незадоволення у великій частині населення і туристів.

Представники Адміністрації, наприклад, Джан Г. Сануну, шеф штабу Білого Дому і Ричард Ґ. Дарман, директор бюджету, уникали зустрічі з лідерами Конґресу, почуваючись ображеними поступуванням багатьох конґресменів. Обидвом сторонам прийдеться все одно, в інтересах народу, зустрінутись і закінчити процес узгіднення бюджету.

ДИСКУСІЙНИЙ ПАНЕЛЬ В КЕРГОНКСОНІ

Союзівка. — Заходом місцевого Осередку Народного Фонду Допомоги Україні при співпраці Управи Союзівки відбудеться тут у неділю, 14-го жовтня, в залі „Веселки", о год. 12:30 по полудні панель з перекускою на тему „Суверенність України, нові закони та наша організована допомога Україні". До участи в панелю запрошені: головний предсідник УНСоюзу Уляна Дячук, інж. Осип Зінкевич і д-р Богдан Бурачинський. Модератор: д-р Осип Мороз. Дохід з імпрези призначений повністю на Фонд Допомоги Україні.

В АМЕРИЦІ

ЗГІДНО З ФЕДЕРАЛЬНИМ законом, який вступив у силу в п'ятницю, 5-го жовтня, від пасажирів літаків, які хочуть сидіти біля аварійного виходу в літаках, вимагається знання англійської мови та добрий фізичний стан, для того, щоб бути спроможним допомогти евакувати пасажирів у випадку необхідности. Федеральне летунське управління прийняло цей закон після кількох місяців дослідження попередніх летунських аварій, в яких врятувалися деякі пасажири. Активна та швидка допомога при евакуації була дуже ефективна та зберегла життя багатьом людям.

ВАЖЛИВИМ ЗАХОДОМ у боротьбі з злочинністю є строгі закони. Палата Репрезентантів проголосувала в четвер, 4-го жовтня, за збільшення кількости найменувань злочинів, які за федеральним законом заслуговують на кару смерти. Одночасно було схвалено зменшення кількости необхідних доказів для федерального судді, щоб присудити залочинцеві найвищий ступінь покарання. Обговорення кримінального кодексу закінчилось в п'ятницю, після чого продовж наступних двох тижнів він повинен бути затверджений Конґресом та підписаний президентом Джорджем Бушем. Крім строгіших законів щодо кари смерти, буде також заборонено виробництво полуавтоматичної зброї в ЗСА, яку вже заборонили імпортувати. Палата Репрезентантів збільшила найменування кількости тяжких злочинців, охопивши ґеноцид, терористичні напади на літаки чи поїзди та інші терористичні акції, вбивства під час грабунків банків.

ПІСЛЯ ТОГО, ЯК посадник Ню Йорку Дейвид Дінкінс проголосив війну злочинності шляхом збільшення кількості поліціянтів, згодився на підвищення платні вчителям міста на 5,5 відсотка, в четвер, 4-го жовтня, він запропонував зменшити бюджетовий дефіцит шляхом звільнення 15,000 міських працівників. Згідно з його підрахунками, цей захід дасть можливість заощадити 800 міл. дол. в наступному фіскальному році. Крім цього Д. Дінкінс проголосив негайну заборону збільшення штату міських працівників та замороження будь-яких підвишок, що в свою чергу заощадить наступних 115 міл. дол. 15,000 осіб — це всього 5 відсотків міських працівників, роздутий штат яких нараховує 330,000. Це буде перша хвиля звільнень від половини 1970-их років, коли Ню Йорк перебував у кризі та було звільнено 25,000 осіб.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС вплинуло від членів УНС до суботи 6-го жовтня, 3,802 чеків — дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків на суму

95,691.33

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N.J 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money-order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City, N.J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J

P.O. Box 346 Jersey City N.J 07303

З'єднана Німеччина — провалилась ще одна аномалія

Коли 3-го жовтня цього року мільйон німців шалів з радости з'єднання ніхто не думав, тоді, що оце починається в історії Европи, і може, в історії сучасного світу нова ера. Не думали теж про те, що оце сталося „чудо" куди більше неймовірогідніше, як те економічне „чудо", яке перемінило Західню Німеччину, покриту румовищами, в найбагатшу — поруч із Японією — країною світу. Ще минулого тижня були дві Німеччини. Одна передвоєнна Німеччина була поділена у Потсдамському мировову договорі з 1945 року на дві частини з окремішніми політичними й економічними системами. Одна, Західня Німеччина належала до світу західньої культури, до світу демократичної свободи, — східня частина була тільки формально самостійною, бо фактично була залежна від Москви, а її економіка була зформована за канонами марксистського державного контролю.

Від 3-го жовтня 1990 року перестали існувати дві Німеччини й відродилася одна. На руки президента Ріхарда фон Вайцзекера і канцлера Гельмута Кола наспівали депеші з ґратуляціями від лідерів країн на п'яти континентах. Окрему промову виголосив призидент Джордж Буш, обіцюючи тісну співпрацю з новою Німеччиною. Вона нова не тільки географічними кордонами і числом населення, яке тепер становить округло 80 мільйонів душ у центрі Европи. Вона нова своїм культурним кліматом, ґенерацією, яка не переживала 12-тирічного володіння Адольфа Гітлера та яка тепер має перед собою важку місію перетворити в одно дві частини народу, які 45 років були штучно розділені. Слухаємо на телевізорах, що створилася одна середньоевропейська великодержава, яка змінює конфіґурацію політичних сил та своїм могутнім промислом і просто невичерпним потенціялом фахівців в усіх ділянках та робочих рук стає суперником Америки. Але чуємо теж, що покищо східні німці, які формально перестали бути „східніми" почуваються ще громадянами другої кляси, бо західні німці психічно й економічно „інші" — більш упривілейовані. Покищо поруч із ентузіязмом, що з'єднав роз'єднаний нарід — є ще багато клопотів. Але вони минуться. З усіх колишніх сателітних країн найперше включиться в систему відкритого ринку Східня Німччина. Не тільки тому, що учорашня Німецька Федеративна Республіка переводитиме процес переставлення однієї системи на другу, але головно тому, що це — німці з німецькою вдачою. Народ страшенне роботящий, реалістичний, із подиву гідною тягою до організованости, до ладу, чистоти і систематики. І ці прикмети вдачі виявилися вже у процесі революції, проти комунізму та у процесі з'єднування роз'єднаних.

Варто пригадати, що почалося все від зруйнування кільчастого дроту, яким Мадярщина відділилась була від Австрії. Ринула хвиля втікачів із Східньої Німеччини на Мадярщину, відкіля вони переїздили до Австрії, котра з черги давала всім отим втікачам візу до Західньої Німеччини. Там існував закон, що кожний німець, який прагне поселитися у цій державі — стає автоматично її громадянином. Це ще було за диктатури генсека Компартії у Східній Німеччині Еріха Гонекера, такого запеклого марксиста, що був навіть в опозиції до „перебудови" Ґорбачова. Але він захворів, а його заступник дозволив на безпосередній переїзд до Західньої Німеччини. Це було гаслом для провалення Берлінського муру. Гельмут Коль був тоді на відвидинах у Польщі. Негайно перервав ці відвідини, помчав до Бонну і Берліна. Тепер уже заповів, що столицею з'єднаної Німеччини буде Берлін, а не Бонн.

Гельмут Коль перейде до історії як другий Бісмарк. Отто фон Бісмарк за династії Гогенцолернів був тим, який у 1971 році з'єднав усі маленькі німецькі князівства в одну монархію. Залишилися ще льокальні договори, але Прусія, Саксонія чи Макленбурґ — стали частинами однією нації і держави. Тоді процвітав німецький мілітаризм. Війна проти Франції, дві світові війни, союз двох кровожадних психопатів Гітлера і Сталіна — все це насторожило сусідів Німеччини проти ідеї її з'єднання. Але всі речі роблять люди — Гельмут Коль виявився людиною понадпересічного формату, цього типу діячів, які не тягнуться за подіями, але творять історію. Здійснився неписаний закон історії, що не може зберегтися аномалія — встановлена короткозорими людьми.

Володимир Барагура

БОЧКА ОЛИВИ, ЧИ МОРЕ КРОВИ Й ПОТОКИ СЛІЗ

Ніхто не подумав би, що за бочку оливи, за висоту ціни цієї необхідної речовини та за її вплив на загальносвітову економіку могутні цього світу, та їхні підголоски стануть єдиним фронтом в обороні суверенности клаптика землі, що ледве замітний на політичній мапі арабських країн — Кувайту.

Бували війни з дрібних причин, наприклад, троянська війна за викрадену Парисом дружину ахейського короля Менелая прекрасну Олену. Цього року війни окреслюють назвою „Жабо-мишо-драківки", тобто війни жаб з мишами. У нашій літературі на цю тему написав героїчно-сатиричну поему за грецькими мотивами К. Думитрашко (1818-1886).

Але за бочку оливи ніхто досі не розпочинав такої бучі, яка ось розшалілася над Іраком, окупантом Кувайту. Ця буря омежується покищо до словесних герців, до погроз, інвектив, взаємного обжаловування, роблення пакостей, наклепів, побренькування шаблею, як це інколи водиться поміж недорослими хлопчиками. Одначе кожної хвилини цей конфлікт може перемінитися в „війну многослізну", як висловився Гомер. Багато політичних і мілітарних спостерігачів та аналітиків ламають собі даремно голови, як поточаться події. Свої спостереження заключують словами „майбутнє покаже"...

Одначе цей конфлікт не проходить під справжньою його причиною — бочкою оливи, висотою ціни за неї, чи навіть від'ємних наслідків на ситуацію світової економіки, або на захитаний дотеперішній псевдостабільний балянс політичного стану й порядку світової сім'ї народів, але під покришкою шляхетних гасел — порушення прав людини, брутальної аґресії, окупації чужої території, ламання статусу ОН, нехтування договорами тощо. Це все діється за клаптик кувайтської території, на терені якої знаходяться багатющі родовища цієї безцінної речовини.

Але ж у світі ділялися раніше й тепер проходять куди жахливіші порушення прав людини, політичні анексії, мілітарні окупації, насильства фізичні, духові, інтелектуальні. Йдеться в них не про такі матеріяльні добра, як бочка оливи, чи калькуляція її ціни на ринку, а про вартості вищого порядку і про цінності, за які приходиться окремим людям і людським спільнотам платити морем крови, потоками людських страждань і сліз.

Але могучі цього світу не бачили тих порушень право порядку людського життя ні раніше, ні тепер, хоч вони проходять на їхніх очах, хоч вони виклнкані самими ними й відбуваються з їхніх починів, бо мовляв, цього вимагає „добро й інтереси їхньої країни, держави, чи народу". Наскрізь егоїстичні спонуки. Аж „бочка оливи" відкрила їм раптом очі й вони горливо стараються направити загрозливу ситуацію.

Для прикладу можна навести деякі подібні випадки в минулому й теперішньому. Під час наших Визвольних змагань Захід не лише не реаґував на окупацію російсько-большевицькими військами України, яка проголосила самостійність і державність, але Антанта не допускала в Україну навіть гуманітарної акції в формі ліків, чи харчів, хоч тоді панували пошесті й голод, від яких гинуло масово населення України.

Про масовий голод в нашій батьківщині, штучно викликаний окупаційною російською владою в 1930 роках світ мовчав, а західня преса заперечувала його існування й признавала нагороди журналістам, які подавали фальшиві вістки, мовляв, голодомору в Україні немає.

Після Другої світової війни альянти насильно репатріювали до СССР втікачів перед репресіями совєтського режиму, зокрема жорстоко поступали з вояками з'єднань, які боролися проти совєтського режиму.

Уряди ЗСА й Великобританії ніколи не погодилися на окупацію совєтами балтійських держав, але не стали на захист Литви, коли вона проголосила самостійність у час „гласности й перестройки". Обмежилися до усних протестів і на тому скінчилася їхня інтервенція. Совєти брутально змусили Литву проти волі її народу залишитися в Союзі. Змагання України до самостійности теж не знаходять послуху в правлячих колах західніх оборонців людських прав. Бо це не лежить в „інтересах власного народу й держави".

Але бочку оливи побачили й готові за неї пролити море крови вояків власних і союзних країн, держав та народів і спричинити втрати поміж цивільним населенням оплакані потоками сліз.

Останньо можна зауважити реакцію деяких американських громадян, зокрема жіноцтва, проти збройної акції задля „бочки оливи". На вулицях появляються пропаґандивні афіші, роздаються жетони й летючки та збираються підписи з протестами евентуального збройного конфлікту, який може спричинити спалах третьої світової війни.

Ці протести свідчать, що в розумінні частини американського громадянства по дії, на арабських територіях — це не обстоювання принципу потоптання прав людини, але, що вони викликані спонуками матеріяльного характеру.

У розв'язці дилеми „бочка оливи" чи „море крови й потоків сліз" хай самі читачі виміркують прикінцеві висновки...

Христина Машат

Брати і сестри, за роботу!

Український Фонд Культури звернувся 27-го вересня з відозвою до всіх українців: „Славні трударі щедрої Землі Соборної України! Що сталося з нами? Не вміли аґітувати — навчилися. Уміли працювати — розучилися. Критикуємо одне одного: місто — село, село — місто. А земля-мати благає: не забувайте мене, діти мої, не губіть дари мої щедрі...".

Урожай цього року, як ніколи, — багатий. Та згідно з повідомленням Миколи Єременка у „Вістях з України" ч. 36 його те тільки успішно збирають на Дніпропетрівщині, Донбасі й Запоріжжі, але й вміло продають державі за тверду валюту. В серпні минулого року вийшла постанова союзного уряду, яка певною мірою підвищила зацікавлення хлібороба, оскільки вперше до його рук мали потрапити конвертовані гроші.

І так трудівники Придніпров'я вже в минулому році продали пшениці на 1,250,000 інвалютних карбованців, по 40-60 долярів за тонну, а якщо порівняти з цінами, за які держава купує пшеницю від канадських або американських фармерів, то це втричі дешевше. Одна тонна заокеанської пшениці коштує 150-200 долярів.

Автор статті „Чий коровай смачніший" пише, що держава чомусь більше зацікавлена у розвитку чужого, а не свого виробника. Мовляв, продаєш збіжжя за тверду валюту, отже й техніку купуй за океаном. Тому керівники багатьох господарств, побоючись високих цін на західню техніку, надають перевагу продажу зерна за звичайні карбованці. Тим більше, що й закупівельні ціни цього року збільшені, якщо раніше платили в середньому 94 карбованці, то тепер — від 300 до 580 карбованців за тонну.

Приклад одного колгоспу ім. Кірова на Дніпропетрівщині показує, що вихід з цього становища можна знайти, якщо хотіти. Колгосп вступив у ділові стосунки з однією арґентинською фірмою та домовився про будівництво в селі спільного підприємства — ковбасного цеху та виробництва твердого сиру.

На цей ефективний та вигідніший шлях господарювання у Васильківському районі вже стали майже всі господарства. Адже це так просто: продати продукцію за валюту, завдяки якій можна купити західню техніку. Кмітливі й далекоглядні крівники не чекають поки уряд щось зробить для розбудови села. Час і обставини вимагають рішучих і ефективних дій.

Д-р Олег М. Волянський

„БЮКЕНЕН ЗАЗНАЄ БИЧУВАННЯ"

Патрик Бюкенен, колишній дорадник американських президентів Ніксона та Реґена, відомий синдикований журналіст і телевізійний коментатор, є відомий серед нас головно через його статті в оборонні Дем'янюка. Він виразно стоїть на консервативних позиціях і має відвагу говорити правду навіть тоді, коли він робить собі цим ворогів. У своїх статтях Бюкенен інколи звертає увагу на те, що інтереси ЗСА не завжди покриваються з інтересами Ізраїля і критикує багатьох американських сенаторів і конґресменів, які безкритично голосують згідно з директивами могутнього жидівського „лаббі", навіть коли це йде на шкоду Америці. Очевидно, що американська „ліберальна", а навіть „нео-консервативна" преса та інші „медії" критикують Бюкенена за його відважні опінії, а останніми часами почалась на нього правдива нагінка.

У консервативному католицькому тижневику „Вандерер" з 27-го вересня 1990 року є цікава стаття на цю тему пера відомого журналіста-мислителя, американця українського походження, Джозефа Собрана. Під рубрикою „Вашінґтонська варта" та під заголовком „Бюкенен зазнає бичування", він каже, що американська преса, включно з частиною консервативної преси, є інфільтрована прибічниками Ізраїля, який сидить „на перших місцях" в Америці. Бюкенен прямо не слухається наказів Ізраїля, а коли недавно Бюкенен написав у своїй статті, що справа окупації Кувайту Іраком не є для американців життєвою справою і радив полагодити цей конфлікт мирною дорогою, то атака на нього стала більш уїдливою. У газеті „Ню Йорк Таймс" появилася стаття Авраама Розентала, у якій він закидає Бюкененові антисемітизм і малощо не називає його нацистом.

У відповіді на цю злісну атаку Бюкенен заперечив обвинувачення в антисемітизмі і сказав, що стаття Розентала була інспірована ADL, Ліґою проти знеславлювання, яка хоче, щоб Америка знищила Ірак, головного ворога Ізраїля. Бюкенен далі каже, що до 1985 року він був прихильником Ізраїля, але коли виявилася шпигунська афера Поллярда, інспірована урядом Ізраїля, коли почалися брутальні знущання над палестинцями, навіть жінками і дітьми, коли почалися спроби витиснути християн з Єрусалиму, коли Ізраїль почав продавати „кастер" — бомби комуністичному урядові Абісинії для вжитку проти антикомуністичних повстанців тощо, тоді Бюкенен змінив своє наставлення до Ізраїля, але це не робить його антисемітом. На його думку, слово „антисеміт" вживається для застрашування людей, які не хочуть ходити на ізраїльському шнурку. Що його підхід до цієї справи є правильний, вказує також книжка колишнього аґента Моссаду, таємної ізраїльської поліції, Віктора Островського. У книжці п.з. „Дорогою обману" автор вперше подає до відома, що у жовтні 1983 року Моссад знав про те, що плянується палестинцями самогубча атака із вибуховими матеріялами на приміщення американських вояків морської піхоти в Бейруті, Ливан, але уряд Ізраїля не попередив про це американські власті в надії, що після такої трагедії американці стануть ще більш ворожо ставитися до арабів. У тій атаці згинув 241 американець. Ізраїльські чинники намагалися не допустити до появи цієї книжки Островського. Вони намагалися підкупити В. Островського, але без успіху, тоді погрожували йому і тепер він мусить скриватися. Був натиск на американський уряд не допустити до появи цієї книжки — мовляв, там містяться важливі таємниці, — але без успіху, і понад 17,000 примірників вже викуплено, а книжка стала „бестселлером" в Америці і в Канаді.

Американські засоби масової інформації постійно повторюють такі фрази як те, що Ізраїль — це „вірогідний союзник", що це наш стратегічний „плюс" — але так завжди не є. Кінчає Собран цими словами: „А хто говорить інакше, — навіть для добра Америки, рискує своєю кар'єрою".

Враження римського питомця з курсу українїстики в Києві

Від мого колишнього стипедиста в Бразилії Брата Андрія Коропецького, ЧСВВ, який тепер студіює теологію в римському університеті, а під час вакацій був слухачем курсу українїстики в Київському університеті, я отримав листа з його враженнями з перебування в столиці України.

В.Б.

Шановний і Дорогий Пане Володимире!

Пишу Вам цього листа з Києва, де знаходжуся на місячнім курсі українїстики при Академії Наук УССР. З великим успіхом я скінчив шкільний рік 1989-90 і перейшов до третього року богословії.

На вакації звичайно є в нас нагода поїхати до іншої країни і побувати там впродовж двомісячного періоду. Цього року Божа воля здійснила одно моє дуже давнє й сильне бажання-мрію — бути колись на нашій рідній Україні. Це здійснилося завдяки Міжнародній Школі Українїстів, яка відкрилася цього року в Києві, що її зорганізувала Міжнародна Асоціяція Українїстів. Вона запросила мене й ще чотирьох моїх співбратів з римської Василіянської Обителі взяти участь у Міжнародній Літній Щорічній Школі Українїстів, що є вищим курсом української мови та історії.

Я дуже вдоволений з цих днів перебування в Києві. Мав я нагоду пізнати багатьох відважних українських діячів, письменників, поетів, політиків. Спільно з ними ми співали наш національний гимн „Ще не вмерла Україна" та пісні, як „Гей у лузі червона калина". Щодня ми мали виклади української мови й семінари про українську культуру, історію, філософію. Також мав я нагоду відвідати історичні місця. Після закінчення цих курсів маю намір залишитися кілька днів у Львові. Жаль мені, що маю вакації тільки до 5-го вересня, коли почнуться курси в нашому домі в Римі.

Бажаю Вам усього кращого. Молюся, щоб Господь Вас винагородив за все, що для мене Ви зробили і щоб зглянувся на нашу Україну!

Бр. Андрій Коропецький ЧСВВ

Марія Клячко

ПОДОРОЖ МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО ДО ЗАХІДНЬОЇ ЕВРОПИ І АМЕРИКИ В 1920-23

(Доповідь на науковій конференції „Митрополит Андрей Шептицький і духова культура Середньо-Східньої Европи", 22-го червня 1990 року, Краків, Польща).

I.

У питанні налагодження добросусідських польсько-українських стосунків існують дві точки зору. Прихильники першої прагнуть забути болячки минулого, а інші навпаки, хочуть подивитися правді в очі. Я належу до тих, які хочуть задуматися над неґативними сторонами цих стосунків, щоб надалі будувати здоровіше майбутнє.

У сьогоднішньому культурному світі небагато знайдеться таких людей, хто не знав би про Митрополита Андрея Шептицького. За свої 80 років він пройшов дуже складний життєвий шлях. Як Голова Української Католицької Церкви, він вів її і своє мирянство в тяжкі часи окупації австро-угорської царської Росії, польської, гітлерівської Німеччини і комуністичної Росії.

З вибухом Першої світової війни, як тільки царські війська ввійшли до Львова, 19-го вересня 1914 року Митрополита Шептицького вивезли на заслання. По дорозі він затримався в Києві 21-го вересня 1914 року в готелі „Континенталь" таємно висвятив о. Йосифа Боцяна на єпископа Луцька.

Після повалення царського уряду, його випустили і в березні 1917 року він прибув до Петрограду. Тут вперше Митрополит Шептицький розпочав свою місію об'єднання православного Сходу з католицьким Заходом. В Петрограді він організував Російську Греко-Католицьку Церкву і установив екзархат. 29-31-го травня провів синод і екзархом призначив студита Леоніда Фьодорова, надаючи йому всі необхідні повноваження.

Згідно з латинською юрисдикцією, тільки Папа має право засновувати локальні церкви та започаткувати екзархати, а звичайний єпископ таких прав не має. Але Митрополит Андрей дістав такі повноваження ще в 1908 році від Папи Пія X з дозволом користуватися ними в Росії на свій розсуд, в залежності від обставин.

19-го вересня 1917 року Митрополит повернувся до Львова. Він хотів виїхати до Риму, щоб особисто здати звіт про свою діяльність в Росії, але воєнне лихоліття перешкодило йому в цьому. Тоді він почав висилати письмові повідомлення, але Рим „мовчав". Як стало відомо із „Споминів" брата Йосифа Ґротського, ЧСВВ, причиною мовчання було те, що польські ієрархи слали скарги на Митрополита. „Вони не знали — пише брат Ґротський, що Митрополит від Папи Пія X мав власті Патріярха. А що власті були дані тайно й не переведені через папську канцелярію не диво, отже, що після смерти Папи Пія X, ніхто в Римі про це не знав", тим більше в Польщі.

8-го січня 1918 року президент Вудро Вільсон проголосив своїх 14 пунктів і в десятому наголосив, що після розпаду Австро-Угорщини народам цієї імперії необхідно забезпечити національний розвиток. Папа Бенедикт XV у листі (1918 рік) до віденського нунція дав доручення, щоб він увійшов в приязні відносини з різними націями австро-угорської імперії, які створили незалежні держави. В той час і Україна пробудилася до незалежности. Але новостворена польська держава швидко відмовила українцям Східньої Галичини у праві на самовизначення. В результаті вибухла польсько-українська війна. Після довгих нарад Найвища Рада Мирової Конференції в Парижі утворила „Міжнародну Комісію для заключення перемир'я між Україною і Польщею". В кінці 1919 року Найвища Рада уповноважила Польщу зайняти Східню Галичину по Збруч, надавши їй мандат на військову окупацію. Властиво, Східня Галичина мала мати суверенітет під наглядом держав Антанти до остаточного вирішення її долі. Після окупації, Польща розпочала масове переслідування українців. За тогочасними документами і спогадами, це все, на жаль, мало підтримку латинського архиєпископа Львова Юзефа Більчевського.

Йосиф Тененбаум згадує у своїх спогадах, що тодішній рабин д-р Exeскіель Левін під час Листопадових подій 1918 року ходив до Митрополита Андрея просити його втручання в справу польського погрому жидів. Митрополит, показавши йому через вікно польську міліцію, сказав: „Я сам є в'язнем, але скажіть своєму народові, що моє серце кривавиться за нього", і дав 500 корон на допомогу жидам.

Були дні, коли польський патруль стояв довкола Святоюрської площі і під загрозою арешту не можна було відвідувати Митрополита Андрея. Найкращим доказом того, що Митрополит був в'язнем є факт, що коли 23-го червня 1920 року була призначена на залізничній станції його зустріч з Маршалом Юзефом Пілсудським „miejska straż obywatelska" оточила палату Митрополита Андрея і не допустила його назустріч. Митрополитові все ж вдалося таємно передати листа Пілсудському з описом гіркої ситуації українців Східньої Галичини. Оригінал цього листа, написаний від руки, зберігається в архівах Юзефа Пілсудського в Ню Йорку.

Як за часів Австро-Угорщини, так і під час польської військової окупації, польський політичний провід і польський клір були наставлені на латинізацію, тобто спольщення населення Східньої Галичини. Яскравим свідченням цього може бути такий приклад. У травні 1920 року генерал Тадеуш Розвадовський, шеф генерального штабу, будучи у Ватикані, мав аудієнцію у державного секретаря Петра Ґаспарі. У своєму звіті від 28-го травня генерал писав, що він запропонував кардиналові, щоб Ватикан не протестував, а навпаки „відверто" підтримував перехід „русинів" на латинський обряд. Генерал переконував кардинала, що така „пацифікація" заспокоїть України і це дасть можливість прискорити інтенсивний розвиток рільництва на „користь цілої Европи".

Митрополит Андрей Шептицький, як Голова Української Католицької Церкви, був великим оборонцем східнього обряду своєї Церкви і прав свого народу. Його аристократичне походження, високий церковний сан, вірність своїй Церкві і народові дратували польські власті і клір тим більше, що народ гуртувався навколо своєї Церкви і Провідника. В той час як вірність українського духовенства своїй Церкві і народу обурювала польські власті, без осуду залишався польський шовінізм архиєпископів Юзефа Більшевського, Адама Стефана Сапіги, Юзефа Теодоровича та інших. Отець Йосафат Жан, ЧСВВ, згадував у своїх „Споминах", що Митрополит Андрей звернувся до нього, щоб він пішов до апостольського нунція у Варшаві Ахіллі Ратті, щоб той ужив своїх впливів на польський уряд для вільнення 498 українських священиків. Після наради з нунцієм і приготування відповідного листа, під яким були підписи різних дипломатів, отець Жан вдався до Варшавського архиєпископа Олександра Каковського. Архиєпископ відмовився підписати, сказавши, що „ті всі священики і монахи заслужили собі на шнурок". Довідавшись про це, нунцій Ратті сказав: „Польський шовінізм засліплює навіть найбільших церковних достойників".

На аґресивну поведінку польського уряду і кліру почали звертати увагу дипломати різних країн. Міністерство закордонних справ Франції отримало рапорт, в якому їх дипломат писав з Варшави: „Політика Польщі постійно мала схильність і продовжує тепер, більше як коли, знищувати східній обряд і насильно латинізувати уніятів, навіть всупереч інструкціям Ватикану, який хотів би через галицьких уніятів привернути Православну Церкву в Росії до Вселенської Церкви".

Продовження буде.

М. Горинь в Торонто

Канадське Товариство Прихильників Руху влаштувало 22 вересня зустріч з Михайлом Горинем — генеральним секретарем і співробітником Руху, депутатом Верховної Ради України. Понад 700 учасників зустрічі заповнили велику залю Українського Культурного Центру на вул. Кристі в Торонто, які ентузіястично його вітали. Зустріч відбулася у формі вечері з певною програмою, яка розпочалася коктейлем чисельних представників церковного, суспільно-громадського і політичного життя Торонто й околиці, які мали нагоду запізнатися з гостем.

При вході до залі шкільні діти вітали дорогого гостя квітами, привітом, а представник Руху — хлібом і сіллю. Програмою зустрічі вміло й справно проводила Марія Шкамбара — заступник голови Провінційної Ради КУК і активістка Руху, яка коротким, але змістовним словом привітала М. Гориня та попросила Владику Ізидора Борецького і представника Митрополита Василія з Вінніпегу митр. протоієрея Петра Бублика провести молитву і поблагословити. Владика заінтонував „Отче наш", який в молитовному настрої проспівали всі учасники.

Після вечері М. Шкамбара представила головний стіл, представників організацій і зокрема гостей з України, серед яких був Олександер Мосіюк — заступник посадника м. Києва з дружиною, заступник посадника Львова Луців з дружиною й інші. Опісля голова Канадського Товариства Прихильників Руху мґр Е. Гуцуляк розказав коротко про життя і працю М. Гориня, мґр Т. Волошин представив його і попросив до слова. М. Горинь у своїй промові привітав учасників та передав привіт від УНРади і Республіканської партії та поінформував про те, як проходять процеси національного відродження України, які заходи робиться в напрямі осягнення повної незалежности та що і як в цьому може допомогти українська діяспора. Промова М. Гориня прийнята учасниками з великим признанням, оваційно, вставанням з місць і відспіванням йому „Многая Літа". Так дякувала велика українська громада Торонто визначному політичному діячеві відродженої України, а подякував доповідачеві проф. В. Калимон. Л. Гуцуляк вручила М. Гориневі пам'ятковий подарунок.

У мистецькій частині виступило тріо „Мальви" в складі Н. Коханської, М. Дячишин та І. Ігнатович, які, як завжди, знаменито виконали: „Тихо шелестить", „Летить перепілонька" і „Білі каштани" — пісню, присвячену М. Гориневі. Опісля говорив президент СКВУ Юрій Шимко, який разом з головою Централі КУК д-ром Дмитром Ціпівником та ген. секретарем д-ром Василем Веригою вручили М. Гориневі медалю св. Володимира, що була видана з нагоди 1,000-ліття Хрещення України. Зворушуючою була зустріч М. Гориня з Д. Шумуком, колишнім другом з неволі московських концентраційних таборів.

Закриваючи програму зустрічі, М. Шкамбара дякувала всім за участь: виконавцям програми, Владиці, який постійно є з українською громадою, митр. протоієреєві П. Бубликові та виконавцям мистецької частини, проводові Руху, а зокрема нашому дорогому гостеві. Владика Ізидор проказав молитву, а учасники відспівали „Ще не вмерла Україна".

М. Горинь своїм виступом полонив серця торонтців, які знайшли в ньому незламного борця-провідника в боротьбі за правдиву суверенність і самостійність України та бажали йому міцного здоров'я у дальшій праці й боротьбі

Василь Дідюк

Світовий З'їзд колишніх учнів УАГ у Львові

У калейдоскопі сучасних явищ і подій на фоні багатогранного ренесансу українського народу на рідних землях висувається на одне з перших місць національно-культурне піднесення. Українська національна спільнота — це народ давньої традиції тисячолітніх культурних надбань від ранньоісторичних часів до нашого століття. Ні кочові орди, ні боголюбські, ні валуєви, ані навіть максимально рафіновані методи червоної Москви не потрапили вбити генія української культури згідно зі словами поета „... і неситий не виоре на дні моря поле , не скує душі живої, ні слова живого".

У вирі національно-культурного відродження галицької вітки України дає про себе знати як в краю, так і в діяспорі Українська Академічна Гімназія у Львові (головна й філія). Головна при колишній вул. Льва Сапіги, якраз у сусідстві з політехнікою. УАГ — це окрема світла сторінка в історії західньоукраїнської бувальщини, довголітній бастіон, забороло нашого національно-культурного й громадсько - політичного життя українського Львова, духовна твердиня, з якої щороку виходив молодий нарибок української інтеліґенції, тої провідної верстви, якої брак під час наших визвольних змагань спричинив нашу програну й національну трагедію. В будинку УАГ наша молодь набувала знання, кристалізувалася її національна свідомість й почуття обов'язку у відношенні до свого народу, діяв напівтайно український Пласт аж до часу його розв'язання польською владою та нелеґальний доріст ОУМ. Можна сміло сказати, що УАГ була своєрідною прибудівкою Академічного Дому в ідеологічно-політичному аспекті. Прохожі попри УАГ пересічні люди навіть на здавали собі справи з того, яке темпераментно бурхливе життя пульсує за мурами школи не лише в навчально-побутовому, але й національно-мілітарному аспекті.

Воєнна хуртовина та її фатальні наслідки залишили слід на житті й діяльності УАГ, але традиційний дух нашої славної гімназії відроджується і вона повертається до свого давнього стилю й значення в житті українського Львова. Патріотизм виховників-професорів, учнів і ширших кіл родичів є запорукою дальшого росту УАГ у національно-виховному аспекті та її активної участи в громадсько-культурному житті перш за все нашого Львова, а відтак у загальному маштабі соборних земель нашої пробудженої Батьківщини. Коли в наслідок деяких змін в Україні виникли можливості більшої комунікації між українською діяспорою та, з другого боку, нашими національними братами й сестрами в краю, дехто з колишніх учнів на нових місцях поселень відвідав Львів і скомунікувався з чинниками УАГ, перш за все з директором, професорами, а далі деякими колишніми гімназійними колеґами, які залишилися у Львові. В одних і других зродилася гарна ідея: відбути світовий з'їзд колишніх учнів УАГ, при спільній зустрічі колеґ пригадати собі давні часи й перебування в гімназії й поза нею — веселі й безжурні хвилини молодих гімназистів і гімназисток в полоні романтичних переживань та патріотичних стремлінь в нестерпних умовах окупаційної влади. Правда, траплялися й менш „смачні" моменти, коли професор (цур йому та й пек!) записував до нотеса „цваєра", але сьогодні, з перспективи понад півстоліття, що це все значить „супроти вічности й квасних огірків"? При тому всьому нагадуються сильветки наших давніх професорів, з яких не один знайшов собі заслужене місце на сторінках історії української науки й культури. Деякі з них були видатні науковці (дехто з них був дійсним членом НТШ), письменники й їм належалося місце у вищому шкільництві, але чужа влада не допускала їх до університетських катедр, бо „Львуф бил і бендзє наш". Ще були українські, патріоти — Каменярі, які шліфували нові кадри молодих брусів протягом восьми років в надії, що молоде українське покоління перебере колись від старшого естафету, олімпійський смолоскип національного життя на дальшому шляху історичної мандрівки народу. Сьогодні згадуємо про них з особливою пошаною й сентиментами. Згадаємо також і тих наших колеґ, які зложили своє життя на жертівнику Батьківщини під час Другої світової війни в рядах українських воїнів за правду України, і тих, які загинули по катівнях, концтаборах і тюрмах червоного й брунатного молоха — їм же ність числа. Хай їхні імена присвічують вічно світлим прикладом для майбутніх поколінь!

З'їзд запляновапий на травень 1991 року. Координатор і ентузіяст тієї справи інж. С.М. Тимяк не жаліє ні часу, ні труду, щоб зреалізувати даній задум. Можна надіятися, що висланий у тій справі заклик найде щирий відгомін серед гімназійних колеґ, які возьмуть участь у з'їзді та очима вдячности глянуть ще раз на будинок нашої дорогої Альма Матер, стискаючи собі взаємно руки з якнайкращими побажаннями спільного щастя для сучасних і майбутніх поколінь українства.

Олександер Домбровський

Нове досягнення парафії св. Димитрія

В неділю, 23-го вересня о год. 3-ій по полудні в парафії св. Димитрія на Ля Роз в Торонто відбулося врочисте благословення і освячення площі під будову нового Українсько-Канадського Осередку Опіки. Допоможімо тим, що не можуть допомогти собі самі — це клич, що не тільки зворушує серця рідних, але і всіх інших, що ісповідують Божу заповідь „Шануй отця і матір твою", бо у новозбудованому модерному Осередку потребуючі знайдуть повну фізичну, моральну і духовну опіку, всі, що через свою глибоку старість чи хворобу будуть цього потребувати.

Напевно така настанова привела коло 1,500 осіб, старших і молодших, Торонтських парафій, що зібралися з процесіями, прапорами на площі біля церкви, а зформувавши впорядкований похід, прямували до місця побудови осередку. Чудові звуки духовної оркестри молодіжних ансамблів „Авангард" під мистецьким керівництвом мгра Василя Кардаша, загальний спів „О спомагай нас, Діво Маріє" під проводом о. Т. Лозинського, лицарі Колюмба, Владика Ізидор в асисті митр. протоієреїв Петра Бублика, Івана Татарина — інспіратора і невтомного організатора церковних і громадських починів, Ярослава Чижа, о. Івана Лещишина з Брантфорду та інших священиків спровадили процесійний похід до полевого престолу. Там Владика в асисті отців відправив Молебень освячення і покропив свяченою водою, чин, який опісля виконали також всі присутні отці.

Перший розкоп землі під будову зробив Владика в асисті митр. протоієреїв П. Бублика, І. Татарина, а опісля представники урядових чинників: Б. Сенклер — мейор Етобіко, Д. Флин — колишній голова метрополітального Торонто (великий прихильник українців), Р. Меклерен — федеральний посол, Д. Гендерсон провінційний посол, і Г. Любі — радна Етобіко. Від української громади землю розкопали Б. Максимець — голова Провінційної Ради КУК, депутат з України Михайло Горинь і інж. Ярослав Соколик голова відділу КУК в Торонто. Далі землю розкопували під проводом Почесного голови збіркового комітету Петра Яника особи, що склали на будівельний фонд більшу суму. Перед закінченням промовляли Мирослав Дяковський про Осередок, його значення і потребу та збіркову акцію. Мґр Теодосій Волошин говорив про збіркову акцію та в такому самому дусі промовляв і Петро Яник. Всі виступаючі просили українське громадянство допомогти зібрати фонди, а вони передбачені на 7 і пів мільйона дол. Урядова допомога прийде вже тоді, коли дім буде готовий до вжитку. Після закінчення програми освячення площі, велика частина учасників перейшли до церковної залі, де пані ЛУКЖ парафії і Комітету Українок Канади гостили „чим хата багата".

Українська громада досі зложила понад два мільйони дол. До закінчення запляннованої суми ще далеко. Парафія св. Димитрія розпочала велике і святе діло. Тут варто підкреслити, що це справа української громади, католиків і православних, бо спільно для добра своїх, може батьків, матерей чи членів родин вони будують. Тому всі, спільними силами завершім благодарне розпочате нами, під проводом парафії св. Димитрія, діло. Збудуймо Дім милосердя для немічних, який може стати їм рідним домом. Дякуймо тим, що вже зложили більші пожертви, але не відкладаймо на далі всі наші найменші пожертви. Бо подвійно дає той, хто вже дає. Жертвуймо по своїй змозі, жертвуймо вже!

Василь Дідюк

Дві свіжі могили

Невблаганна „Велика косарка" простягнула знову свою костисту руку і з рядів моєї родини вирвала за неціпих шість тижнів двох дорогих нам осіб — вдову поета Василя Ґренджі-Донського, Марусю та дружину його брата Івана, Анну.

Вістку про смерть тітки Ані на Закарпатті було тяжко прийняти. Хоч вона й хорувала довго, все ж надія нас не покидала, що ще поживе. Лист стрийка Івана наповнив моє серце глибоким жалем і я зі сльозами в очах читала його слова: „...Перестало битися її серце... Похоронили ми її по нашій старій традиції вже свобідно... Прожили ми разом 47 років у злагоді... тепер зістався я сам..." Покинула вона і двох синів, Володимира і Василя з його сім'єю.

На жаль, пізнати її зблизька мені не довелося, бо я вже тоді була в еміґрації. Доля звела нас тільки раз, в початках 1940-их років, коли, коротко після їхнього шлюбу, я мала нагоду святкувати з ними Різдво Христове в селі, де вони обоє учителювали.

Кілька днів після цієї сумної вістки прийшла друга — ця вже з Братислави: після короткої недуги покинула нас і мама...

Біль стиснув знову моє серце. Поллялися сльози. Мої пляни побачити її ще раз у Братиславі ніколи вже не здійсняться.

Сиджу в темній кімнаті біля двох запалених свічечок. Думки пливуть в минуле, в роки моєї молодости. Бачу щасливе обличчя батька, а біля нього молоду, 21-річну дружину. „Чого вона тут хоче?" — крутяться думки в моїй дванадцятирічній голівці і моє похмуре обличчя віддзеркалює ввесь мій внутрішній неспокій. Відчуваю теплі обійми батька.

Все ж моє вороже наставлення тривало довший час — ніяк не хотіла прийняти її і зрозуміти, хоч як вона старалася заприязнитися зі мною. Та воєнні роки, еміґрація і велика віддаль між нами змінили всі ці мої почуття і ми стали найкращими подругами. Вона моєму серцю стала ближчою, як рідна мама. Я її безмежно поважала за те, що вона так вірно стояла біля батька понад 42 роки, ніколи його не покидала ні в добрі, ні в злиднях, ні в здоров'ї, ні в хворобах (а їх батько мав багато). Вона створила для нього такі умови, що він міг спокійно віддатися своїй Музі. Писав батько: „Дружині вдячний я за те, що уможливила мені спокійно працювати... Вигідно в мене в храмі Муз". Він літав на крилах своєї поетичної уяви високо понад хмарами, часто не усвідомлюючи собі свого довкілля, а вона була тою, що стояла ногами твердо на землі, була тою реальною дійсністю, яка відвертала від нього всі дрібні турботи щоденного життя. Все це зрозуміла я вже аж в дорослому віці. Зрозуміла, яку велику жертву принесла вона тоді, — давно,— коли рішила допомогти батькові виховувати його малу дочку.

Любувалася у вишивках і сама багато вишивала. Знала, що й батько їх дуже любив. Писав батько про це в одному вірші:

Тут повно різних вишивок.
(до цього в неї є охота).
По стінах маком аж цвіте
і килимів і подушок...
Це все її робота.

В тяжких місяцях арешту батька вона жила тільки тим, щоб йому помогти в той чи інший спосіб — як не харчами чи речами, то хоч своєю присутністю, додаючи йому моральної сили. А як прийшлось тікати із Закарпаття, батько дарма намовляв її, щоб лишилася у рідному селі Воловому (Міжгір'ї) з родиною і не виставляла себе на непевність дороги і майбутнього. „Яка твоя доля, така нехай буде і моя", — була її категорична відповідь.

Довгі роки еміґраційного життя в Чехо-Словаччині теж не були легкими для неї. Переслідування батька, допити, шантажі, доноси — все це переносила разом з батьком, терпіла разом з ним. Ділилася його горем, його журбою, ділилась і його радощами.

Під час моїх візит до батька моя пошана до неї ще більше зросла, коли я бачила, як щиро і віддано доглядала вона батька в його хворобах, як хоронила його від усього, що могло йому пошкодити. З часом, як родина збільшилася, то і сама пішла на працю, щоб матеріяльно улегшити ситуацію родини і тим дати краще майбутнє синові.

Смерть батька в 1974 році принесла для неї тяжкі роки самотности. Часто ходила на його могилу, щоб „йому поскаржитися і улегшити свою душу розмовою з ним..." Доглядала могилу, носила свіжі квіти і писала до мене: „Дала букетик і від тебе".

Питалася я її одного разу, чи не думала вона вийти заміж, щоб не бути самою. „Ніколи! Я горда, що можу називатися його іменем і я ніколи його не заміняла б на інше".

В 1978 році поїхала я до Братислави не так для візити, як для праці — роздобути бракуючі матеріяли з батькового архіву. Сиділа я п'ять тижнів над його маленькою 50-річною машинкою і стукала двома пальцями на ній, поспішаючи, щоб встигнути за той короткий час переписати все, що бракувало у моєму архіві. Не було тоді часу на гостини, проходи, відвідини — від ранку до вечора вистукувала на машинці. Навіть їсти не було часу — все тільки похапцем, щоб заощадити час. Тоді вона приносила мені харчі і ставила біля мене — то обчищену помаранчу, то порізані на дрібно яблука, чи якусь канапку й напиток. Я їла й працювала. Вона, сміючись, замітила: „Ти така сама як тато — і тобі все подай під ніс, і ти собі нічого не візьмеш, щоб тільки не піднімати голови з паперів".

Щороку просила я її приїхати до мене на візиту. Хотіла чимось їй віддячитися за її доброту, за саможертвенність, за відданість до батька. Нарешті в 1984 році зголосилася і приїхала на три місяці. Безмежно приємно і гарно провели ми той час спільно. Її скромна, невибаглива вдача глибоко зворушувала мене. Я старалася віддати їй стільки уваги, скільки лиш могла, щоб вона відчула мою велику пошану і любов до неї.

Прощалися зі сльозами в очах. Не знали, коли знову побачимося. Не знали й того, що це була наша остання зустріч. Цілий рік після від'їзду вона згадувала в листах про своє перебування у мене і ще і ще раз дякувала: „Коли мені сумно на душі, коли мене щось болить і не можу спати, пригадую собі мій побут у тебе — і мені стає легше".

Так, спомини єдині, що в нас лишилися. Не буде візит, не буде зустрічей. Рвуться нитки одна за одною, що в'яжуть нас з минулим. Знову менше двох ниток.

Оці слова — букетики нев'янучих квітів — кладу на обі дорогі могили. Нехай тітці Ані буде легкою рідна закарпатська земля, а дорога мама нехай знайде свій вічний спочинок поруч з батьком і нехай і її охороняє привітна словацька земля.

Зірка Ґренджа-Донська

КИТАЙ ПРОГОЛОСИВ офіційно, що устійнено дипломатичні стосунки з Сінґапуром. Це повідомлення зроблено зараз після того, як оголошено також про відновлення дипломатичних зв'язків із Індонезією. Сінґапур, громадяни якого в більшості китайського походження, має своє торговельне бюро в Пекіні та завжди втримував добрі стосунки з провідниками як Китаю, так і Тайвану.

Союз Українок Америки
ділиться сумною вісткою
з членством та громадянством,
що дня 4-го жовтня 1990 р.
відійшов у вічність

св. п. мґр
ЮЛІЯН САВЧАК
адвокат, муж голови СУА Марії Савчак

Опечаленій горем Дружині та Родині висловлює найщиріше співчуття

Екзекутива СУА

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями і знайомими, що в суботу, 29-го вересня 1990 року в Братиславі, Чехо-Словаччина відійшла від нас у вічність на 78-му році життя наша найдорожча мама, бабуся і сестра

бл. п.
МАРУСЯ ҐРЕНДЖА-ДОНСЬКА
з дому РУЩАК

дружина поета і письменника Закарпаття Василя Ґренджі-Донського, народжена у Воловому (Міжгір'я), Закарпаття

ПОХОРОН відбувся 4-го жовтня 1990 року в Братиславі.

ПАНАХИДА відправиться в неділю, 21-го жовтня 1990 року, після св. Служби Божої у церкві св. Михаїла в Міннеаполісі Мінн.

Просимо всіх помолитися разом з нами за спокій її душі.

В глибокому смутку:

Дочка — ЗІРКА Ґренджа-Донська Данилюк із сином МАРКОМ (Міннеаполіс)
Син — ІВАН з дружиною ВІРОЮ і дітьми ДАНИЛОМ, МИХАЇЛОМ і ПАВЛИНОЮ (Братислава)
Брат — д-р ЙОСИФ Рущак з родиною (Карлові Вари, Чехія)
і родина на Закарпатті

ПРЕЗИДЕНТ РУМУНІЇ підтвердив те, що його уряд використовує „кілька тисяч" членів колишньої тайної поліції для допомоги вдержання публічного порядку. Одначе президент Іон Ілієску настоював на тому, що ці старшини з колишнього Секурітате використовуються тільки в чисто „технічних функціях" і це є особи, яких провірено чи вони не були винними у злочинах за часів диктатора Ніколае Чаушеску, якого уряд було знесено минулого грудня.

АНГЛІЙСЬКИЙ СЕКРЕТАР закордонних справ Даґлас Гирд наполегливо старається переконати Ізраїль погодитись на переговори про замирення на Близькому Сході, якщо Ірак відтягне свої війська з Кувайту. Він твердить, що коли Ірак забереться з Кувайту, то це означатиме, що араби поміркованих поглядів перемогли тих арабів-екстремістів, що проповідують скрайність і на його думку „Ізраїль повинен використати цю можливість". Це було досі найбільш пряме твердження британійського високопоставленого урядовця, яке пов'язує ширшого маштабу замирення на Близькому Сході з відступом Іраку з Кувайту.

У СЕРЕДУ, 3-ГО ЖОВТНЯ, президент Іраку Саддам Гуссейн вперше офіційно відвідав свої війська в Кувайті та використав цю нагоду повністю, щоби запевнити цілий світ, а зокрема своїх вояків, що жодна сила не примусить його військо звідти відступити. Анатлітики та знавці політичних подій на Близькому Сході твердять, що відвідини С. Гуссейна в Кувайті мали на меті посилити занепадаючий моральний стан серед військовиків, підкреслити постійні твердження Іраку, що життя в Кувайті йде нормальним шляхом, одначе всі згідні в тому, що найважливішою причиною його поїздки було продемонструвати, що Ірак не думає іти на жодні компроміси зі світовою спільнотою, зокрема зі ЗСА, та мирним шляхом полагодити цю існуючу кризу. Натомість арабські дипломати підкреслюють, що він задля збереження свого авторитету в якийсь спосіб мусів заперечити всім тим чуткам, що нібито він готовий до переговорів у справі Кувайту, а такі показові відвидини для цього найбільш сприятливі.

„Про тих, що рятують...

(Закінчення зі стор. 1)

ських пам'яток, будучи на короткому перебуванні в ЗСА, І. Могитич і Ігор Кудін, керівник львівської обласної організації Т-ва Охорони Пам'яток Історії та Культури, що спирається на громадському чинникові. Вони багато надіються на співпрацю і допомогу Українського Музею в Ню Йорку.

Директорка цього Музею Марія Шуст перебувала літом в Україні та мала змогу на місці переговорювати з усіми рятівниками нашої культури про співпрацю, виміну і можливості допомоги. Тут підписала вона окремий договір з Національним Музеєм у Львові, який зі своїм енергійним директором Андрієм Новаківським стремить до співпраці в галузі культури через обмін спеціялістами, виставками, науковими дослідженнями, спільними виданнями і популяризацією українського мистецтва і культури у майбутньому. Подібний договір підписав А. Новаківський також із екзекутивним директором Українського Інституту Америки Володимиром Баранецьким, який у серпні перебував також у Львові.

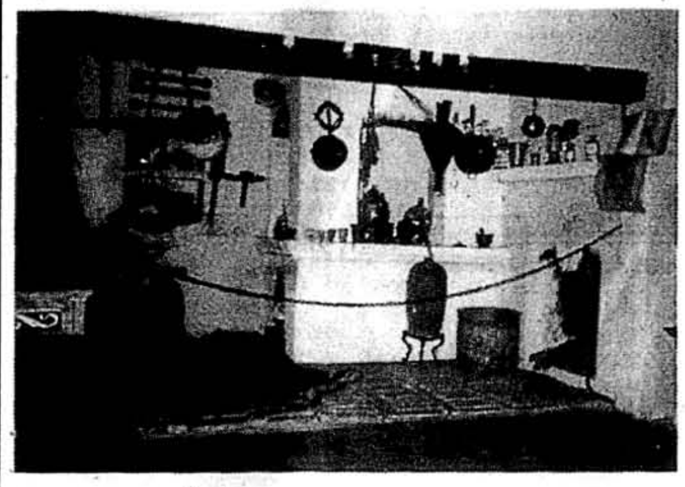
А Національний Музей у Львові особливо близький всім і має свою виїмкову традицію як острів української культури і мистецтва, що перейшов важкі роки нищення.

Цей музей, був довгі передвоєнні роки осередком українського мистецького Львова, до якого львів'яни ішли немов на прощу, тимбільше, що він був так тісно пов'язаний із іменем його фундатора Митрополита Андрея Шептицького. Сумна історія його скарбів у часи совєтської окупації добре відома, коли всі ікони та інші мистецькі речі „викинено" до Вірменського собору, де вони знищилися під впливом вологости та холоду, а інші збірки розкинено по різних музеях. Не вдалося лише забрати з музею (тоді перезваного на Львівський Музей) десятьтисячну колекцію рукописів і стародруків та збережено завдяки декільком працівникам музею інші скарби. Справжня „тиха революція" музею розпочалася, як нас інформують, — зимою 1988 року коли працівники музею без згоди влади почали ліквідувати совєтське мистецтво, а на це місце переносити понищені ікони, а відтак збірки сучасних українських мистців. А вже справді „революцією" був перший після довгих років вечір для відзначення фундатора Митрополита А. Шептицького, що відбувся 13-го грудня 1989 року.

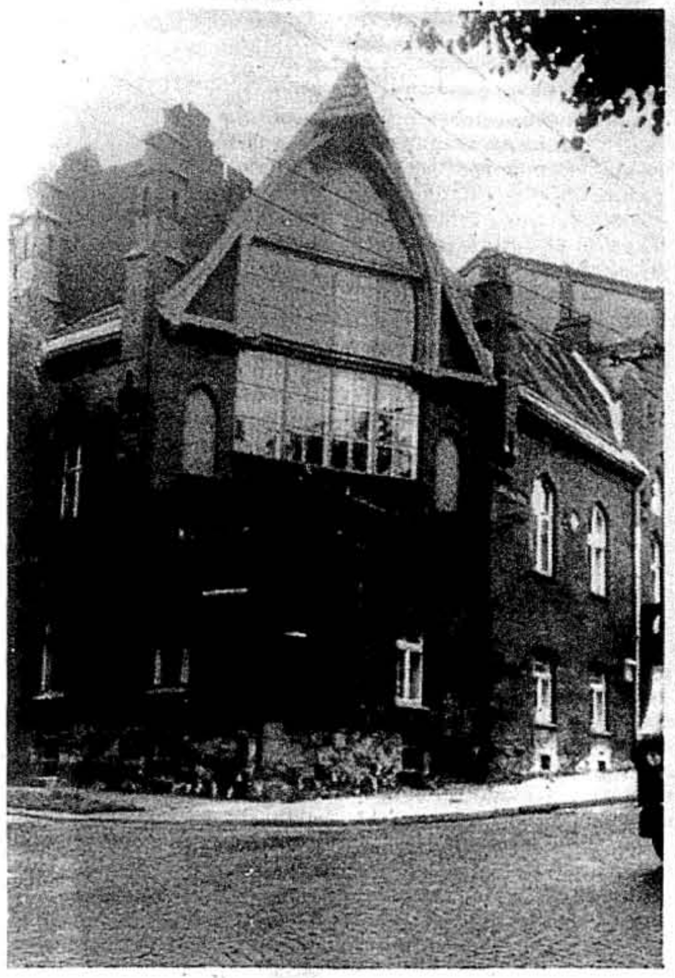
1990 рік приніс величезні зміни. Ухвалою Обласної Ради Народних Депутатів Львова повернено музеєві давню назву — Національний Музей, а його директор А. Новаківський з групою відданих помічників працює тепер над відібранням скарбів музею із Вірменського собору, нав'язано живі контакти з українськими мистецькими одиницями діяспори. У „гарячому літі" в Національному Музеї відбулися виставки Аркадії Оленської-Петришин, Радослава Жука, Якова Гніздовського, з великим успіхом, а крім того в останніх місяцях ряд інших цікавих виставок.

А. Новаківський і В. Баранецький підписують в залі Національного Музею угоду поміж музеєм і Українським Інститутом Америки.

Аптека-музей Терлецького — праця реставратора Л. Ліщинського.

Дім Олекси Новаківського — тепер музей.

Директор музею, який добровільно став одним з моїх провідників, інформує, що тепер відбувається до 50 виставок в одному році, бо до музею належать також малі музеї, колишні робітні та мешкальні доми поодиноких львівських мистців. Ми проходимо кімнати так добре мені знайомі ще з дитинства, відвідуємо молодих працівників, що відновляють знищені експонати музею, а відтак А. Новаківський веде до музеїв львівських мистців, де в кожному ховаються спомини давнього перебування у Львові.

Розуміється на першому місці музей у домі діда Андрія, Олекси Новаківського, біля собору св. Юра з широкими просторими кімнатами та безцінними творами мистця. При цій нагоді А. Новаківський пояснює, що недавно відбулася окрема виставка творів діда з приватної збірки М. Мушинки. Він також згадує, що звернувся із закликом до українців в діяспорі зголошуватися, якщо мають твори діда, бо у Львові плянують випустити окремий каталог його творчости. На заклик відгукнулися д-р М. Коленський, мистець Петро Мегик, Марія Горникевич, Надя Холевка, Романа Купчинська, д-р В. Сірський, Д. Струк, М. Гарасовська-Дачишин і Український Музей в Ню Йорку. Але А. Новаківський ще чекає в переконанні, що таки більше осіб має поміж своїми збірками картини славного мистця.

В Музеї О. Кульчицької для мене радісна несподіванка — на стіні килим, що колись прикрашував мою кімнату. Відбитку його знаходжу також в чепурно виданій книжечці ще з 1978 року.

Музей Антона Манастирського оглядаємо по відкритті музею д-р М. Панчишина, який, як з гордістю розповідає А. Новаківський, вони підготовили впродовж місяця, щоб був готовий на приїзд учасників лікарського з'їзду. Цікавий Музей Леопольда Левицького, а до музею І. Труша їдемо старим та добре знаним шляхом на останню зупинку трамваю вулиці Листопада. Дім мистця зовсім не змінився. І портрети давніх львівських провідників громадського життя також не змінилися і вітають як старі знайомі.

Оці малі чепурні музеї — це лише частина праці теперішнього Національного Музею. Як пояснює нам у нашій мандрівці А. Новаківський, закінчується Музей Петра Оболя, в роботі Музей Устіяновичів, в Самборі Музей Леся Курбаса, у Сокалі Музей „Земля, людина, всесвіт", існує відділ музею у Кристенополі. В підготові Музей „Бойківщина", дитяча ґалерія, а в плянах музеї архітектури, літератури, музики і театру, фотомистецтва. Слухаю цих головкружних плянів і ширини праці та дивуюся як може відносно невелика група осіб стільки задумати та виконати і звідкіля беруть на це все грошеві засоби.

Тут А.Новаківський вияснює, що для фінансової допомоги за ініціятивою мистця Івана Остафійчука, що тепер живе в Торонто, там створився окремий Фонд Допомоги Національному Музеєві, який займається збіркою гроша і продажею картин мистців з України, при Канадсько-Українській Мистецькій Фундації. Туди на адресу КУМФ можуть охочі посилати свої пожертви.

Але рятівники знищених скарбів України говорять з нами не лише про потребу фінансової допомоги. Вони шукають її в першу чергу в поширенні та зміцненні співпраці із заокеанськими українцями. Тут нашим музейникам важлива дуже проблема вимінних виставок, включення відвідин Національного Музею у Львові до усіх прогульок, що приїздять тепер із ЗСА і Канади, виміна спеціялістами та в першу чергу поміч у студіях на заході молодих сил з України, які цікавляться музейництвом, чи реставруванням пам'яток архітектури.

На це надіється ця мала група ентузіястів охорони пам'яток і ширення мистецтва у Львові та в цьому напрямі українська спільнота в ЗСА і Канаді повинна допомогти.

УНІГУ видав...

(Закінчення зі стор. 1)

дання програми україністики в Гарварді перед заснуванням УНІГУ), серія Ренований (видана спільно з неапольським Східнім інститутом), серія Османських документів, серія публікацій Фонду Катедр Українознавства та серія видань Гарвардського Проєкту для відзначення Тисячоліття Хрищення України „Гарвардська Бібліотека Давнього Українського Письменства". З цієї серії в каталозі подано вже 12 видань, в тому числі три, що появляться в цьому році.

В каталозі також вміщено інформації про передплату наукового журналу УНІГУ „Гарвардські Студії Українознавства", що виходить від 1977 року. Журнал друкує нові дослідження на різні теми, пов'язані з україністикою, та поміщує нові джерела, огляди і рецензії. Мова журналу англійська, хоч час від часу появляються статті французькою, німецькою та українською мовами.

Для осіб, що зацікавлені сучасним розвитком україністики і особливо виданнями українського Гарварду, новий каталог видань УНІГУ необхідний. Його можна отримати безплатно, написавши до канцелярії Фонду Катедр Українознавства на адресу: Ukrainian Studies Fund, Harvard University, 1583 Massachusetts Ave., Cambridge, Mass., 02138.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ВОЛОС член УНС Відд. 239-го ім. св. Юрія у Філядельфії, Па., помер 16-го липня 1990 року на 81-му році життя. Нар. 21-го квітня 1909 року у Філядельфії, Па. Членом УНС став 1927 року. Залишив у смутку дочок — Барбару Курман і Віру Кверис, зятів Михайла і Юрія, внуків — Андрею, Михайла, Надіну і Ґрету Курман; Джорджа і Стефанію Кеірнс і Дженіфер Дорман; братів — Волтера, Николу, Джорджа і Йосифа та сестру Гелен. Похорон відбувся 17-го липня 1990 року на цвинтарі Овкленд Семетері у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Алекс Пришляк, секр.

ВОЛОДИМИРА НАГОРНЯК, член УНС Відд. 472-го Т-ва „Пласт" в Чикаґо, Ілл., померла 22-го липня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1913 року в Україні. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку дочку Мирославу Граб з мужем Юрієм, внуків Лесю і Юрія; сестру Мирославу Петришак з мужем Тадеєм, сватів д-ра Романа і Ольгу Граб. Похорон відбувся 5-го липня 1990 року на цвинтарі Св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Стефанія Кочій, секр.

РОЗА БОБЕЧКО ПОПЙОЛЕК, член УНС Відд. 102-го ім. свв. Петра і Павла в Клівленді, Огайо, померла 1-го вересня 1990 року на 68-му році життя. Нар. 26-го травня 1922 року в Клівленді, Огайо. Членом УНС Стала 1940 року. Залишила у смутку мужа Волтера, сина Стенлі, дочок Кетрин М. Вестер і Франсеску Тирнер; троє внуків, братів Миколу, Стефана і Івана. Пхорон відбувся 6-го вересня 1990 року на цвинтарі Всіх Святих в Чардон, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Микола Бобечко, секр.

АНДРІЙ ВАСИЛЕНКО, член УНС Відд. 257-го ім. Івана Годлиа в Лос Анджелес, Каліф, помер 30-го червня на 81-му році життя. Нар. 12-го грудня 1909 року в селі Западинці на Полтавщині. Членом УНС став 1956 року. Залишив у смутку дружину Анну, сестру Мілю Петренко з родиною. Пасербицю Марію Побивайло з родиною і дві сестри в Україні. Похорон відбувся 5-го липня на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам"ять!

Прісцілла Сильчак, секр.

ЙОСИФ ЧОРНІЙ, член УНС Відділу 147-го ім. св. Михаїла в Аллентавні, Па., помер 12-го серпня 1990 року на 63-му році життя. Нар. 14-го травня 1927 року в Аллентавні, Па. Членом УНС став 1945 року. Залишив у смутку дружину Меделін Бах, синів д-ра Михайла Чорнія і Роберта Чорнія, братів Стефана і Майка і троє внуків. Похорон відбувся 15-го серпня 1990 року на Юніон Семетері в Нортгамптоні, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Дженис Мілінічик, секр.

Д-р МАРІЯ КОБРИНСЬКА, член УНС Відд. 455-го ім. Л. Українки в Ню Йорку, Н.Й., померла 21-го серпня 1990 року на 81-му році життя. Нар. 1908 року в Україні. Членом УНС стала 1958 року. Залишила у смутку родину, приятелів і знайомих. Похорон відбувся 24-го серпня 1990 року на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Їй Пам"ять!

Олена Гентіш-Брехун, секр.

РОМАН І. ЯКИМИШИН, член УНС Відд. 336-го Т-ва „Сокіл" в Клівленді, Огайо, помер 10-го серпня 1990 року на 33-му році життя. Нар. 19-го серпня 1957 року в Клівленді, Огайо. Членом УНС став 1967 року. Залишив у смутку батька Василя, маму Марію, братів Нестора і Богдана, Орисю Роз і Василя та дальшу і ближчу родину. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрея в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам"ять!

Секретар

ПЕТРО СТЕЦКО, член УНС Відділу 173-го Т-ва Св. Володимира в Вільмінґтоні, Дел. помер 28-го серпня 1990 року на 67-му році життя. Нар. 1923 року в селі Довге, п. Дрогобич, Україна. Членом УНС став 1955 року. Залишив у смутку дружину Анастазію, доньок Марію Катерину і Доріс Дарію, зятя та внука Петра. Похорон відбувся 31-го серпня 1990 року на цвинтарі Всіх Святих у Вілмінґтоні, Дел.

Вічна Йому Пам"ять!

Петро Щерба, секр.

ГАЛИНА СЕРБЕНЮК, член УНС Відд. 383-го Т-ва свв. Петра і Павла в Бриджпорті, Па., померла 2-го вересня 1990 року на 68-му році життя. Нар. 1922 року в Ґлен Лайон, Па. Членом УНС стала 1940 року. Залишила у ссмутку мужа Івана, одну дочку і внука, сестру та трьох братів. Похорон відбувся 7-го вересня 1990 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Кінґ оф Прашія, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Йосиф Хома, секр.

Д-р ПЕТРО ХАРУК, член УНС Відд. 379-го в Чикаґо, Ілл. помер 30-го травня 1990 р. на 68-му році життя. Народжений в селі Ісакові, пов. Городенка, Україна. Залишив у смутку дружину Галину, доню мґр Арету з мужем д-р Олесем Коблянським сина д-ра Юрія, братів Миколу, Романа і Юрія, та блюжчу і дальшу родину в Америці і в Україні. Похорон відбувся на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа

МАРІЯ БУДЗОЛ, член УНС Відділу 146-го ім. Івана Франка у Воррен, Миш., померла 10-го серпня 1990 року на 87-му році життя. Нар. 1902 року в Україні. Членом УНС стала 1940 року. Залишила у смутку сина Володимира з дружиною Стефанією, трьох внуків: Давида, Ричарда і Стефана та одного правнука і дальшу родину. Похорон відбувся 13-го серпня 1990 року на цвинтарі Мт. Олівет в Дітройті, Миш.

Вічна Їй Пам'ять!

Г. Корб'як, секр.